Şuayb Aleyhisselâm

Medyen ve Eyke ahâlisine gönderilen peygamber. İbrâhim aleyhisselâm veya Sâlih aleyhisselâmın neslindendir. Soyu anne tarafından Lût aleyhisselâmın kızına ulaştığı ve Eyyûb aleyhisselâmla teyze oğulları oldukları rivâyet edilmiştir. Mûsâ aleyhisselâmın kayınpederidir. Kavmine güzel söz söylemesi, tatlı ve tesirli hitâb etmesi sebebiyle kendisine **Hatîb-ül-Enbiyâ** (Peygamberlerin hatîbi) denildi. İnsanlara İbrâhim aleyhisselâma bildirilen dînin emir ve yasaklarını tebliğ etti.

Arabistan Yarımadasının kuzeybatısında Hicâz'la Filistin arasında Kızıldeniz sâhilinde yer alan Akabe Körfezinden Humus Vâdisine kadar uzanan Medyen bölgesinde doğup büyüyen Şuayb aleyhisselâm, o kavmin asîl bir âilesine mensuptu. Gençliği, dedelerinden Medyen adlı bir şahsın etrâfında toplandıkları için bu adla anılan Medyen halkı arasında geçen Şuayb aleyhisselâm, azgın ve sapık kavmin kötülüklerinden uzak yaşar, babasından kalan koyunlarıyla meşgul olur ve çok namaz kılardı.

Medyenliler atalarının doğru yolundan ayrılmışlar ve kötü yollara sapmışlardı. Allahü teâlâya îmân ve ibâdet etmeyi bırakmışlar, kendi elleriyle yaptıkları putlara ve heykellere tapıyorlardı. Medyen, ticâret kervanlarının gelip geçtiği yollar üzerinde olduğundan ticâretle uğraşıyorlardı. Yaptıkları alış-verişte muhakkak hîle yapıyorlardı. Yiyecek maddelerini alıp, stok yapıyorlar, pahalanınca fâhiş fiyatla satıyorlardı. Ölçü ve tartı için iki değişik ölçek kullanıyorlar, alırken büyük ölçekle alıyorlar, satarken küçük ölçekle veriyorlardı. İnsanların yollarını kesiyorlar, onların mallarına zorla el koyuyorlardı.

Yol üstünde durup, bilhassa yabancı ve gariblerin mallarını çeşitli hîlelere başvurarak ellerinden alıyorlardı. Ayrıca sâhip oldukları pekçok nîmetin şükrünü yapmayıp, nankörlük

ediyorlardı.

Allahü teâlâ onlara, doğru yola dâvet etmek için Şuayb aleyhisselâmı peygamber olarak gönderdi. Şuayb aleyhisselâm onlara nasîhatlerde bulunup, Allahü teâlâya şirk koşmamalarını ve yalnızca O'na ibâdet etmelerini, alış-verişte, ölçü ve tartıda haksızlık ve hîle yapmamalarını, yeryüzünde bozgunculuk yapmamalarını söyledi. Kötülüklere devâm ettikleri takdirde azâba uğrayacaklarını, vazgeçtikleri takdirde mükâfâta kavuşacaklarını söyledi. Fakat azgın Medyen kavmi, Şuayb aleyhisselâmın sözlerini dinlemeyip, ona karşı çıktılar. Ona inananları tehdit ettiler. Şuayb aleyhisselâm, bütün sıkıntı, eziyet ve horlamalara rağmen, Medyenlileri doğru yola dâvete devâm etti. İbret olarak isyânları sebebiyle helâk edilen Nûh aleyhisselâmın gönderildiği kavmin, Hûd kavminin, Lût kavminin başına gelen azapları ve helâk olmalarını anlattı. İnkârdan vazgeçip îmân etmelerini, mağfiret dilemelerini, aksi hâlde kendilerinin de isyân edip, helâk olan kavimler gibi azâba düşeceklerini ve helâk olacaklarını açık bir lisanla anlattı. Onun peygamberliği Şam'a kadar duyulmuştu. Pekçok kimse gelerek Şuayb aleyhisselâma îmân etmekle şereflendiler. Fakat Medyenliler yolda durup, Şuayb aleyhisselâma gelenlere mâni olmaya çalıştılar. Şuayb aleyhisselâmı ve ona inananları kendi sapık dinlerine dönmedikleri takdirde yurtlarından çıkaracaklarını söyleyip, tehdit ettiler. Şuayb aleyhisselâm azgın Medyen halkının, bütün nasîhatlerine rağmen îmâna gelmelerinden ümit kesince, onları Allahü teâlâya havâle etti.

Şuayb aleyhisselâm Allahü teâlâya; "Yâ Rabbî! Bizimle kavmimiz arasında hak ile hüküm ver. Sen hükmedicilerin hayırlısısın." diye duâ etti.

Azgınlıklarına ve inananlara karşı düşmanlıklarına devâm eden Medyen halkı üzerine, Allahü teâlâ azâb gönderdi. Cebrâil aleyhisselâmın bir sayhası ve bir zelzeleyle onların hepsini helâk etti. Hepsi yok oldular. Sanki onlar o beldede yaşamamışlardı.

Şuayb aleyhisselâm ve ona inananlar kurtulup Medyen'e yakın yerde, yeşillik, ağaçlık ve bolluk içinde bir şehir olan Eyke'ye giderek, oradaki insanlara doğru yolu göstermekle vazîfelendirildi. Medyen halkının bütün husûsiyetlerini taşıyan Eyke halkı, parayı tartı ile alırlar, kenarlarından kırptıktan sonra, tâne ile verirlerdi. Alış-verişlerinde karşı taraftakine muhakkak zarar verirler ve onu aldatırlardı. Alırken ucuz ve fazla fazla alırlar, satarken pahalı ve eksik verirlerdi. Yolcuları soyarlar, putlara taparlardı. Şuayb aleyhisselâma inanmak için gelenleri vaz geçirmek için çalışırlar, Şuayb aleyhisselâma yalancı derlerdi. İstekleri olmazsa, tehditte bulunup, eziyet ederlerdi.

Şuayb aleyhisselâm Eyke halkını Allahü teâlâya îmân ve ibâdet etmeye, azgınlık ve taşkınlıklarından vaz geçmeye dâvet etti. Eyke halkı Şuayb aleyhisselâmdan mûcize istediler. Şuayb aleyhisselâm çevredeki putlara hitâb edip; "Rabbiniz kimdir? Ben kimim? Söyleyin!" dedi. Taş ve ağaçtan yapılmış cansız birer varlık olan putlar dile gelip; "Rabbimiz ve yaratıcımız Allahü teâlâdır. Yâ Şuayb! Sen ise Allahü teâlânın peygamberisin!" dediler ve kâidelerinden yere düşüp paramparça oldular. Bu mûcize karşısında bâzı kimseler îmâna geldi.

İnanmayanlar da azgınlıklarını daha da arttırdılar. Şuayb aleyhisselâm son defâ îkâz edip, puta tapmaktan vaz geçmelerini, Allah'a îmân etmelerini ölçü ve tartıda adâletli olmalarını ve her türlü zulümden vazgeçip, kurtulmalarını söylediyse de inkâr edip inanmadılar. Alay ettiler, yalancısın, sihirbazsın, büyülenmişsin dediler. Îmân etmeyeceklerini açıkça söyleyip; "Eğer sen doğru sözlüysen, bize gökten azap indir." dediler.

Şuayb aleyhisselâm bu azgın kavmi Allahü teâlâya havâle etti. Allahü teâlâ onlara isyanları sebebiyle şiddetli bir azap göndererek hepsini helâk etti. Önce ortalığı kasıp kavuran şiddetli bir sıcaklığa tutuldular. Sular fokur fokur kaynadı. Susuzluktan kıvranıyorlar sıcak suları içtikçe içleri yanıyordu. Çâresizlikten gölge ve içecek su arıyorlar, bir

taraftan bir tarafa koşuyorlardı. Bu hâl yedi gün devâm etti. Sekizinci gün ufukta koyu gölgeli siyah bir bulut çıkıp yükseldi. Bunu gören Eykeliler serinlemek için koşup hepsi bulutun altında toplandılar. Onlar bulutun altına toplanır toplanmaz buluttan üzerlerine şiddetli bir ateş yağmaya başladı ve hepsi ateş altında helâk olup, gittiler. Eykelilerin helâk edildiği bugün, Kur'ân-ı kerîmde (gölge günü) olarak bildirilmekte ve meâlen şöyle buyrulmaktadır: **"O gölge** (zulle) **gününün azâbı onları yakalayıverdi. Gerçekten o azap büyük bir günah azâbı idi."** (Şuarâ sûresi: 189)

Şuayb aleyhisselâm, Eyke ahâlisinin helâk olmasından sonra, inananlarla birlikte Medyen'e gidip yerleşti. İnananlardan birinin kızıyla evlendi. İki kızı oldu. Kızlar büyüdü. Kendisi iyice yaşlandı. Allah korkusundan çok gözyaşı döktü. Gözleri zayıfladı, vücudu kuvvetten düştü. Bu sırada Mısır'dan çıkıp Medyen'e gelen Mûsâ aleyhisselâm, kuyu başında koyunlarını sulamak için bekleyen Şuayb aleyhisselâmın kızlarına yardım ederek, koyunlarını suladı. Şuayb aleyhisselâm ücret vermek için onu evine dâvet etti. Onu emin güvenilir bir kimse olarak görüp, koyunlarına çoban tuttu. Sekiz sene koyunlarını gütmesi şartıyla kızlarından birini ona nikâhladı. Mûsâ aleyhisselâm orada on sene kaldı. Çocukları oldu. Daha sonra Mısır'a göç etti. Sıhhati düzelip gözleri açılan Şuayb aleyhisselâm, her sene Medyen'den Mısır'a giderek kızı ve dâmâdını ziyâret etti. Bir müddet sonra Mekke-i mükerremeye gidip yerleşti. Daha sonra da orada vefât etti. Vefâtında 300 yaşında olduğu rivâyet edilmiştir.

Şuayb aleyhisselâm çok namaz kılardı. Tevrât'ta ismi Mikâil olarak bildirilmiştir. Kur'ân-ı kerîmde A'râf, Şuarâ, Hûd ve Ankebût sûrelerinde Şuayb aleyhisselâm, Medyen ve Eyke kavimleri hakkında âyet-i kerîmeler mevcuttur.

Şuayb aleyhisselâmın altı çeşit mûcizesi vardır:

1. Hazret-i Şuayb'ın duâsı bereketiyle, koyunlardan doğmuş siyah kuzuların hepsi beyaz olmuştur.

2. Hazret-i Şuayb’ın duâsı bereketiyle taşlar toprak olmuştu. Şöyle ki: Medyen kasabası dağlık, taşlık bir yer olduğundan: “Hak peygamber iseniz, duâ ediniz, şu dağlar, taşlar kalkıp, yerimiz geniş olsun.” diye teklif etmişlerdi. Şuayb aleyhisselâm duâ edince, cenâb-ı Hak duâsını kabul edip, elini o dağ ve taşlar üzerine koy, diye emreyledi. Elini koyunca hepsi toprak oluverdi.
3. Şuayb aleyhisselâmın duâsı bereketiyle Medyen’de bâzı taşlar koyun olmuştur. Şöyle ki, kendilerinin hiç koyunu olmadığı için kavmi, bizim koyunlarımızı elimizden almak için Şuayb buraya gelmiştir diye söz etmişlerdi. Hazret-i Şuayb bunu işitince, çok üzülüp, kendinin de koyunu olması için cenâb-ı Hakka duâ eyledi. Cenâb-ı Hak, duâsını kabul edip, orada bulunan taşlara eliyle işâret etmesini emreyledi. Hazret-i Şuayb işâret ettiği anda o taşlar koyun oluverdi. Bu sûretle koyunları kavminin koyunundan birkaç misli fazla oldu. O koyunları sekiz, yâhut on sene hazret-i Mûsâ’ya güttürüp, kızını da ona verdiği meşhurdur.
4. Hazret-i Şuayb, bir yerin taşları etrâfında dönünce, o taşlar hemen bakır olup, ahâli bununla pek zengin olmuştur.
5. Hazret-i Şuayb’ın duâsı bereketiyle kum tepeleri yerinden kalkmıştır.
6. Hazret-i Şuayb, bir dağa çıkmak istediği zaman, dağ âdeta devenin oturup kalktığı gibi, Şuayb aleyhisselâm çıkıncaya kadar küçülür, çıktıktan sonra evvelki hâli gibi büyük bir dağ olurdu.